Kohtaammeko arjessa kulttuurin vai ihmisen?

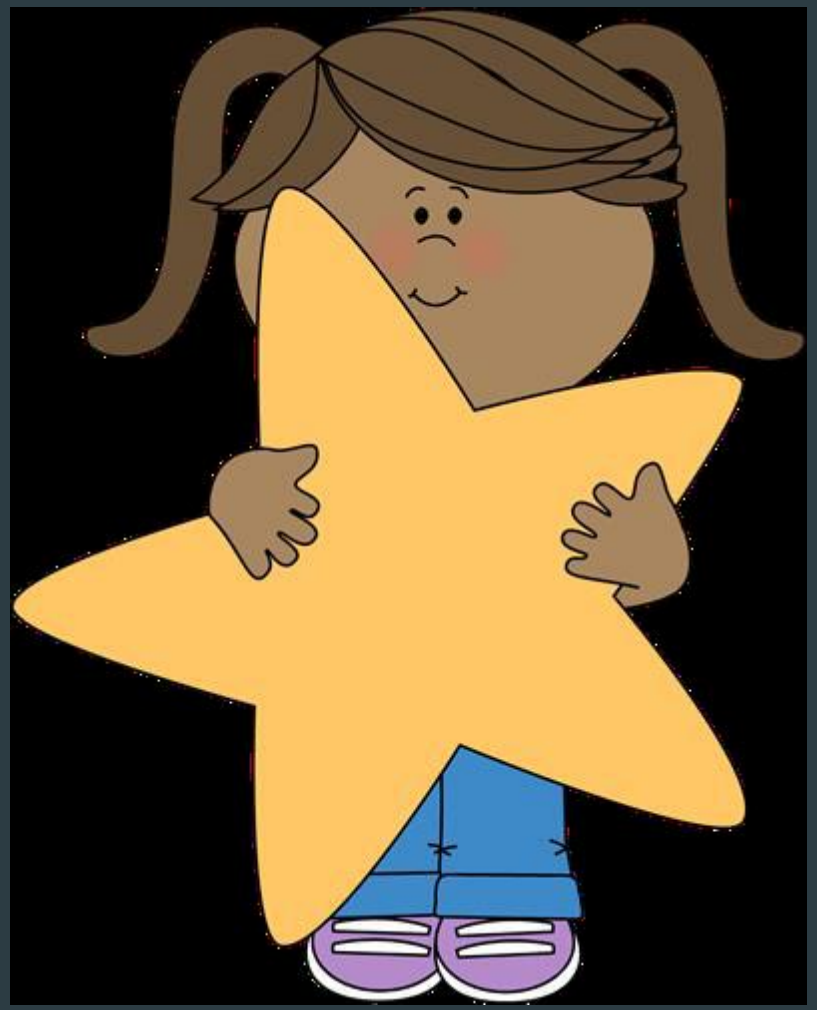

Rohkeutta kohtaamiseen ja yhteistyöhön

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Eväitä monikulttuuriseen yhteistyöhön
kodin ja päivähoidon välillä

Keskiviikkona 8.11.2017

Munkkiniemi-Pitäjänmäen varhaiskasvatusalueiden
työntekijöiden koulutus

Paikka: Kanneltalo, Klaneettitie 5, Helsinki

”Maahanmuuttajalle uuteen kulttuuriin asettuminen

on usein stressaavaa.

Psyykkinen kotoutuminen voi viedä vuosia ja olla hyvinkin kivuliasta.

Näin etenkin silloin, jos maahanmuuttaja on turvapaikkahakija tai pakolainen,

mutta myös siirtolaisille asettuminen uuteen on haasteellista.

Ansa Haavikko ja **Leena Bremer**

Ulkonaisesti erilaisia sisäisesti samanlaisia
Opas mielenterveystyöhön yli kulttuurirajojen

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Maahanmuuttajan kokemat menetykset ja identiteettimuutokset

Objektimenetys

Autonomian menetys

Sosiaalinen menetys

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Objekti menetys

Läheisten henkilöiden sekä
tuttujen ja turvallisten puitteiden poissaolo
uudessa kulttuuriympäristössä

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Autonomian menetys

Itsenäisesti pärjäämisen ja omatoimisuuden huomattava heikentyminen

kulttuurillisesti ja yhteiskunnallisesti vammaisuuden tunne

(erilainen kieli, järjestelmä ja yhteiskuntarakenne)

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Sosiaalinen menetys

Uudessa kulttuuriympäristössä
sosiaalinen status, identiteetti, pätevyys, osaaminen ja kyvykkyys
muuttuvat lähes mitättömiksi

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Sosiaalinen menetys (1)

Koulutus ja työkokemus muuttuu lähes mitättömäksi

- Pätevyyden osoittaminen ei enää olekaan helppoa ja yksinkertaista, eikä todistuksetkaan enää kelpaa

Osaaminen, pätevyys ja kyvykkyys ei näy

- Omat kyvyt ja osaamiset ovat tiedossa itselle, mutta ympäröivässä yhteiskunnassa ei niitä osata tunnistaa eikä nähdä

Uskottavuus häviää

- Erilainen kokemustausta aiheuttaa sen, että maahan muuttanut henkilö nähdään kömpelönä, kyvyttömänä ja taidottomana, outona tai jopa joskus epärehellisenä

Sosiaalinen menetys (2)

Sukupuolten väliset roolimuutokset

Useissa kulttuureissa pariskunnan roolit jakautuvat selkeästi niin, että naisen päärooli keskittyy kodin sisäisiin asioihin ja miehen, kodin ulkoisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin.

Länsimaissa, jos nainen on integroitumisessa aktiivisempi kuin mies, hän oppii kielen nopeammin ja perehtyy maan toimintajärjestelmään paremmin. Tämä saa aikaan totutun roolijaon kääntymisen täysin toisinpäin.

Tässä tilanteessa erityisesti mies kokee vaikeaa sosiaalista menetystä, joka puolestaan vaikuttaa perhe-elämään

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Sosiaalinen menetys (3)

Sukupolvien väliset identiteettimuutokset

Lapsi oppii kieltä nopeammin kuin vanhemmat

Lapsi luo kontaktiverkoston helpommin kuin vanhemmat

Lapsi omaksuu ympäröivän kulttuurin
toimintatavat ja -taidot nopeammin ja paremmin kuin vanhemmat

Tässä tilanteessa
lapsi onkin perheen osaavana ja pärjäävänä osapuolena
ja vanhemmat tarvitsevana osapuolena

Vanhempien kasvatusote ja auktoriteetti kärsii !
Lapsi on hukassa !!

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Sosiaalinen menetys (4)

Häpeän tunne (Tämä ilmenee erityisesti murrosikäisissä)

Jokainen ihminen tarvitsee ympäröivän yhteiskuntansa hyväksyntää.

Syrjäytyminen tuntuu maahanmuuttajanuorelle erityisen raskaalta, jos hänellä ei ole vahvaa itsetuntoa ja/tai hän kokee painostusta oman kielen ja kulttuurin harrastamiseen.

Hän saattaa olettaa syrjään jäämisensä syyksi kulttuuritaustansa tai ihonsa väri.

Hyväksynnän saamisen tarve voi johtaa siihen, että hän pyrkii sulautumaan johonkin ryhmään ja sen toimintaan, todistaen, ettei hän ole erilainen.

Tarve voi olla joskus niin suuri, että tarkemmin ajattelematta,

sulautumiseen pyritään sitä kautta missä kynnys on matalinta.

(esim. nuorisorikollisryhmään liittyminen)

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Sosiaalinen menetys (5)

Näennäiset kömpelyydet ja oppimisvaikeudet

Päiväkodissa moni opetus, toiminta ja tehtävä

ei avaudu maahanmuuttajalapselle.

Samoin vanhemmille moni asia vaikuttaa oudolta ja ei avaudu.

Henkilö päältäpäin näyttää kömpelöltä ja vaikuttaa siltä, että hän olisi yksinkertainen, kyvytön tai kognitiivisesti pulmallinen.

Syy on kuitenkin jotain muuta:

Hänellä on toisenlainen kokemustausta

verrattuna ryhmän muihin ihmisiin

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Toisenlainen kokemustausta

- Käsitteet ja käsitykset
- Kanssakäymiseen liittyvät normit ja tavat
- Arkielämään liittyvät tottumukset
- Juhlapäivät, syntymäpäivät ja nimipäivät
- Ajan käsite
- Päiväkotiympäristön tottumukset

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Perusavaimia asenteisiin

Edellytyksiä yhteisymmärrykseen ja yhteistyöhön

Aina muistaen, että:

- Harjaantumaton on eri asia kuin kyvytön tai taidoton
- Heikkokielisyys ei ole sama asia kuin heikkolahjakkuus

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Jokainen ihminen on ainutlaatuinen

- Osaanko nähdä jokaisen ihmisen ainutlaatuisena yksilönä, ei kulttuurinsa edustajana?

Stereotypiat,

yleistykset ja

ennakkoluulot

häiritsevät totuudenmukaista ajattelua

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Erilaisuus mahdollisuutena oppia uutta

- Muistanko, että mikä on omassa kulttuurissa itsestään selvää ja normaalia, voi olla toisesta outoa ja kummallista?

On hyvä kyseenalaista omia olettamuksia ja johtopäätöksiä.

Erilaisuuden kohtaamisen haasteet ovat ponnahduslautoja, eivät kompastuskiviä.

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Toimitaanko tietyllä tavalla vain siksi, että se on tapana vai siksi, että sillä on järkevä perustelu?

- Olenko avoin uusille tavoille ja ideoille?

Vanhoihin tapoihin ja perinteisiin ei kannata takertua vain siksi, että ne ovat tuttuja ja helppoja.

Kuinka usein kyseenalaistan omia ja opettamiani tapoja ja käytänteitä?

Kuinka usein kysyn itseltäni :
”Mitä tarkoitusta tottumani käytäntö tai opettamani tapa palvelee?”

Samaan tarkoitukseen voi tähdätä monella eri tavoilla.
Ei voi vaatia toiselta samanlaista käyttäytymistä kuin mihin itse on tottunut.

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Asenne ohjaamisessa ja tukemisessa

- Olenko ”Utelias, oppivainen rinnalla kulkija ja tukija” vai ”Kaikkitietävä ohjauksen antaja” ?
- Olenko aidosti kiinnostunut tutustumaan erilaisiin ihmisiin?
- Osaanko suhteuttaa tarjoamani ohjauksen ja tuen määrä ja sisältö sekä sen tarjoamistapa henkilön todellisten tarpeiden mukaan?

Tarpeeton tai vääräaikainen ohjaus ja kommentti lannistaa ja passivoi.

Ensin on tunnistettava tarve, varmistettava tilanteen sopivuus ja vasta sen perusteella tarjottava tukea ja annettava ohjausta.

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

Monikulttuurisuuden mieltäminen rikkaudeksi, josta ylpeillä,
kuuluu kansainvälistä Viipuria kaihoisasti muistelevista lauluista
ja se mitä pidämme tänään ”puhtaimpana suomalaisuuden ilmentymänä”
— Fatzerin sininen, Pauligin kahvi ja Stockmann — on syntynyt
vuosien saatossa kulttuurien hedelmällisen vuorovaikutuksen tuloksena.

Tämän päivän haasteemme on löytää esi-isiemme rohkeus
nähdä erilaisuus mahdollisuutena, jonka turvin rakentaa jotain parempaa.

Leena Bremer ja **Ansa Haavikko**

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija

”Kaikki muuttuu — vaan ei itsestään.
Sinä muutat kaiken — vaan et yksinään.
Kaikki muuttuu kun moni tarttuu asiaan
ja auttaa ikuisesti muuttuvaista muuttumaan.”

Pablo Neruda

”Jos haluat kulkea nopeasti,
kävele yksin.
Jos haluat päästä pitkälle,
kulje yhdessä toisten kanssa.”

Afrikkalainen sananlasku

KIITOS

Melody Karvonen
monikulttuurisuuden asiantuntija